

OVp113/02 Mezinárodní vztahy

Maďarsko

Seminární práce

Vypracovala: Bc. Veronika Šromová
21.11.2018

Maďarsko

1. Stručná historie Maďarska po roce 1948

Po druhé světové válce vzniká 15. srpna 1949 Maďarská lidová republika. Do čela se dostává Maďarská strana pracujících (MDP), která vzniká sloučením Maďarské komunistické strany a Sociálně demokratické strany Maďarska. Byla také přijata nová ústava, která měla platnost až do roku 2012. Maďarsko bylo stejně jako Československo pod velkým vlivem Sovětského svazu. Byla zde centrálně plánovaná ekonomika, znárodnování majetku, vykonstruované soudní procesy, tajná policie atd. Stejně jako my máme revoluční rok 1968, tak Maďaři mají rok 1956. V tomto roce začalo sílit protikomunistické cítění a vše vyvrcholilo povstáním a několika velkými protesty, které však byly potlačeny a na území Maďarska vnikají sovětská vojska, které zde setrvávají až do pádu Sovětského svazu v roce 1991. Přece jenom však v Maďarsku byl režim o něco mírnější než u nás. Pod vedením Jánose Kádára, který stál v čele Maďarska přes dvacet let, se hovoří o tzv. gulášovém socialismu (socialismus se značně liberálními prvky). Komunistický režim byl ukončen v letech 1988-1989 a v roce 1990 proběhnou první svobodné volby.

2. Viktor Orbán a jeho Maďarsko

Viktor Orbán je maďarský pravicový politik a právník. Je mu 55 let, má 5 dětí a vyznáním je kalvinista. Je předsedou nejsilnější strany Fidesz a v politice se pohybuje už od pádu komunismu. Jeho vláda je často předmětem diskuzí, můžeme ho označit za kontroverzního politika.

2.1. Vzestup Viktora Orbána (1990-2010)

Po pádu komunismu je zavedeno demokratické státní zřízení. Vniká hnutí Fidesz (Maďarská občanská unie), které V. Orbán zakládá spolu s dalšími mladými intelektuály. V prvních svobodných volbách se strana sice dostává do parlamentu, ale nezískává pro sebe moc křesel. To se opakuje i v dalších volbách a tak se Orbán rozhodne razantně změnit ideologii strany. Od liberalismu se obrací k národnímu konzervatismu, kdy Orbán začíná hájit práva všech Maďarů. Strategie se mu vyplatí a při volbách v roce 1998 jeho strana Fidesz vyhraje a Orbán se stává premiérem. Za toto jeho první období vstupuje Maďarsko do NATO a díky jeho vyjednávání později i do EU. Další výraznou a velmi diskutovanou reformou byl tzv. Krajanský zákon. „Na základě zákona měly osoby se statutem zahraničního Maďara získat v oblasti kultury stejná práva jako občané Maďarska. Zákon rovněž zahraničním Maďarům přiznal nárok na tříměsíční pracovní povolení v Maďarsku během kalendářního roku. Dále

pak nárok na pojištění nebo na sociální a důchodové zabezpečení. Slevy na dopravu, nárok na finanční podporu a další výhody. Součástí zákona bylo rovněž zavedení speciální legitimace – maďarského krajanského průkazu.¹“ Sousední státy Maďarska z tohoto zákona nebyly moc nadšené. Hlavní kritikou bylo, že zákon ustavuje postavení občanů jiného státu ve státě, který je přijal. Nicméně v tomto období vláda úspěšně rozvíjela ekonomiku, snížila nezaměstnanost a vzrostla spotřeba obyvatelstva. Šlo také o velmi mladou vládu, většině ministrů bylo kolem třiceti.

Přestože Orbán ve volbách 2002 znovu se svou stranou vítězí, nestává se premiérem a stává se do opozice, kde setrvává až do roku 2010. Ale rozhodně nelze říct, že by se držel nějak zpátky. V důsledku stále rostoucí hospodářské krize organizuje Orbán protesty proti tehdejšímu premiérovi Ferenci Gyurcsánymu (Maďarská socialistická strana), který před volbami upravoval údaje o ekonomické situaci Maďarska. Jak je známo, tak krize vyvrcholila v roce 2008 a Gyurcsány je nucen o rok později odstoupit a Orbánova popularita znovu výrazně roste a on se znovu chopí příležitosti převzít otěže vlády Maďarska.

2.2. Vláda Viktora Orbána od r. 2010

Ve volbách v roce 2010 drtivě vítězí Fidesz v čele s Orbánem s 68,13%, což v té době znamenalo 263 mandátů, čímž získávají dvoutřetinovou většinu nutnou ke změně ústavních zákonů². Což umožňuje vznik nové ústavy, která vstupuje v platnost 1. 1. 2012. Ústava s sebou přináší několik ne vždy vítaných změn:

- „Mění se název z Maďarské republiky na Maďarsko.
- Nová preambule je označena za krajně nacionalistickou.
- Pojem manželství je v nové ústavě vysvětlen jako svazek mezi mužem a ženou, což vede k myšlence, že se nepočítá s homosexuálními sňatky.
- Lidský plod je chráněn od početí, což evokuje protipotratovou politiku.
- Některá omezení pravomocí ústavního soudu – ten by například neměl posuzovat zákony s dopadem na státní rozpočet nebo také daňové zákony, dále nemá právo napadat ústavnost zákonů a zákony před rokem 2012 jsou označeny za bezprecedentní, také zákaz referenda o ústavních změnách. Tyto omezení byly označeny za protidemokratické a Maďarsku hrozí Evropský soud.
- Zákon o centrální bance – umožňuje premiérovi vybrat viceprezidenta národní banky

---

¹ HAVLÍK, Vlastimil. Krajanský zákon - korálek na šňůrce slovensko-maďarských vztahů [online].

² V té době měla poslanecká sněmovna 386 poslanců, od roku 2014 se počet snížil na 199 poslanců. Senát zde není.

a o členech měnového výboru rozhoduje parlament. Tyto nové zákony vytvářejí možnost ovlivňovat rozhodování centrální banky na základě vládních a stranických zájmů.

- Socialistická strana je označena za zločineckou organizaci vzhledem k její minulosti v bývalém režimu.³

3. Aktuální problémy

Vláda Viktora Orbána trvá už třetí volební období po sobě. Zde jsou některé problémy, se kterými se maďarská vláda vypořádává po svém a některé současné kontroverze Viktora Orbána:

Uprchlická krize – ta trápí celou Evropu, ovšem Maďarsko se s ní vyrovnává po svém. Viktor Orbán na její konto říká, že uprchlíci nejsou maďarský, ale německý problém, protože uprchlíci chtějí hlavně tam. Dále pak nápad s kvótami pro přijímání uprchlíků Orbán nesouhlasí a považuje ho za bláznivý. Na hranicích se Srbskem je postavena bariéra z ostnatého drátu. Kontroverzní je také zákon přezdívaný „stop Sorosovi“, který označuje za trestné, podporovat migranty bez práva na azyl. Orbán totiž viní Sorose z aktivní podpory masové migrace do Evropy tím, že dotuje nevládní organizace, které pomáhají uprchlíkům.

Zrušení genderových studií – hodně se o tom mluvilo, ale není to tak závažné, jak se na první pohled zdálo. Vláda jen odmítla nadále financovat genderová studia a zrušila jim licence. Důvodem byl nízký zájem studentů. Což se děje i u nás, kde se například v Brně na FSS MU genderová studia také ruší.

Zákaz bezdomovectví – to je označeno za trestný čin. Za bezdomovectví mohou jít lidé po třech napomenutích od policie před soud, kde dostanou pokutu a musí příslibit, že si budou hledat bydlení nebo půjdou alespoň do útulku. Vláda by měla zajistit ubytování pro každého bezdomovce, ale reálně se jí to zatím moc nedaří. Do útulků většina bezdomovců nechce, protože se bojí nemocí.

Dotiční podvody – Orbánova rodina a přátelé jsou podezřelí ze zneužívání evropských dotací, přestože Orbán EU neustále kritizuje a je jejím velkým nepřítelem. „Jak nedávno zjistil kontrolní výbor Evropského parlamentu, evropské dotace až podezřele často končí v kapsách firem přímo vlastněných Orbánovými příbuznými. Soutěží na zakázky dotované z evropských peněz se přitom až podezřele často účastní jen jediná firma. Třeba firma Elios Innovative Istvána Tiborcze, Orbánova zetě. Ta kdysi vyhrála zakázku na osvětlení maďarských měst, která byla placena i z evropských zdrojů. Lampy, které firma dodávala,

---

³ ČT24. *Maďarsko má novou ústavu - ale velmi spornou* [online].

však stály až o polovinu více, než je na trhu běžné. Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) v provedení zakázky našel závažné nedostatky a konflikt zájmů a Evropské komisi doporučil, aby od Maďarska získalo zpátky přes 40 milionů eur, které firma na dotaci získala.⁴

Přátelství s Vladimírem Putinem – Viktor Orbán je také velmi kritizován za své bratříčkování s ruským prezidentem. Ten ho velmi podporoval v posledních volbách, které se konaly v letošním roce a které Orbán opět drtivě vyhrál.

4. Budoucnost

Dá se očekávat, že další roky vlády Viktora Orbána budou pokračovat v podobném duchu. Sílicí nacionalismus, potlačování konkurence a nové dodatky k ústavě. Je třeba se obávat? Blíží se konec demokracie v Maďarsku? Těžko říct, kam až Viktor Orbán zajde. Rozhodně omezování soudů, které mají být nezávislé a posilování moci vlády a premiéra není úplně správná cesta. Na druhou stranu v této době, kdy se Evropa potýká s několika krizemi, ať už jde o uprchlíky nebo nedůvěru v EU, je nacionalismus a radikálnější řešení stále oblíbenější volbou občanů evropských zemí. To ostatně můžeme sledovat momentálně i na naší politické scéně. Každopádně naše vláda a náš premiér se k vládě Viktora Orbána vyjadřuje pozitivně a souhlasně.

---

⁴ VKR. Orbánem nenáviděná EU je zlatý důl pro jeho příbuzné. Dotace "padají do náručí rodiny" [online].

Zdroje:

ČT24. *Maďarsko má novou ústavu - ale velmi spornou* [online]. 2011 [cit. 2018-11-21].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1271723-madarsko-ma-novou-ustavu-ale-velmi-spornou>

HAVLIGEROVÁ, Jana. Maďarsko jsem já, Viktor Orbán. Kým skutečně je rázný politik?. *E15*[online]. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z:

<https://www.e15.cz/zahranicni/madarsko-jsem-ja-viktor-orban-kym-skutecne-je-razny-politik-1349478>

HAVLÍK, Vlastimil. Krajanský zákon - korálek na šňůrce slovensko-maďarských vztahů. *Global Politics* [online]. 2003 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z:

<http://www.globalpolitics.cz/clanky/krajansky-zakon-sr>

VKR. Orbánem nenáviděná EU je zlatý důl pro jeho příbuzné. Dotace "padají do náručí rodiny". *Info.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.info.cz/evropska-unie/orbanem-nenavidena-eu-je-zlaty-dul-pro-jeho-pribuzne-dotace-padaji-do-naruci-rodiny-23974.html>

[23974.html](https://www.info.cz/evropska-unie/orbanem-nenavidena-eu-je-zlaty-dul-pro-jeho-pribuzne-dotace-padaji-do-naruci-rodiny-23974.html)